

Tulekurat – väänduv täielik hävitaja

Loodusnähtus tulepööris, nagu nimigi ütleb, on keeris, mis koosneb vaid tulesambast.

Muide, ka tulihänd ei ole mitte tulekahjudega seotud termin, vaid nii kutsuti ennemuiste võimekat varustajat ehk kratti.

Sellised ülikuumad pöörised moodustuvad tulekahjude keskmes tekkinud teatavate keskkonnatingimuste (õhu temperatuur, tuul) korral. Nii nagu "tavalised" tornaadod, võivad ka nimetatud keerised olla mitmesuguse kõrguse, laiuse ning hävitusvõimega.

Hoonete põlengute puhul on nähtud jämeda kõie taolisi pikki väänduvaid tulelonte, metsades 10 kuni 50 meetri laiuseid pöörlevaid tõrvikuid; väga suured metsa- või linnatulekahjud on aga sünnitanud kilomeetreid laiuvaid tuletorme.

Looduslikud tuletormid

Tornaadod on seotud ikka äikesepilvedega, kuid tulepöörised sarnanevad tekkemehhanismilt enam tolmuuraditega – mõle-

mat sunnib õhku tõusma aluspinnal kõrge temperatuur. Vahel põhjustab kõrgele kerkinud tahm äikesevihmapilve sündi, millest sähvivad välgid võivad omakorda tulekoldeid tekitada.

Üks esimesi teateid taolistele tulekahjudega kaasnevatest nähtustest tuli 1871. aasta oktoobris toimunud Peshtigo põlengust USAs. Nädalaid möllanud leegid hävitasid ligi kahe Saaremaa suuruse metsatüki, hukkunuid loeti üle kahe tuhande.

Kuumus olevat tekitanud tohutu keerleva tulesamba, milles lendasid kõrgele isegi väiksemad majad.

Võimas Kanto maavärin põhjustas 1923. aastal põlengu Yokohamas ning Tokyos. Kuna maa rappus just lõuna ajal, läksid sajad tuhanded sõepannid kummuli. Paarikümne minuti jooksul leidsid tulesurma kümned tuhanded elanikud.

Kolm aastat hiljem tekitas pikselööke tuletormi Californias San Luis Obispo lähedal, kui tabas naftamahuteid. Nii tavalisi kui ka tuletornaadosid olevat sealkandis loendatud 4päevase põlengu ajal sadu.



Hoonete põlengul võib näha väga jämeda kõie taolisi pikki väänduvaid tulelonte.

Kaks aastat enne Hiroshima ning Nagasaki aatomipommitamist käivitasid liitlasväed Saksa maa vastu operatsiooni Gomorra. (Seda hakati pärast maailmasõda kutsumagi Saksa Hiroshimaks.)

Tolle Komorra initsiaatoriks oli Briti õhuvägede üks juhte Arthur Harris hüüdnimega "Pommitaja". Ta armastas sakslaste puhul korrata: "Külvad tuult, lõikad tuulispaska!"

Sakslased pommitasid 1940. aastal Inglise linna Coventryt, kombineerides lõhkepomme süütekehadega. See raskendas põlengute kustutamist tunduvalt.

Harris kirjutas pärast sõda, et sakslased ei osanud pommide kukutamist efektiivselt kontsentreerida, et tekitada tuletormi. Muide, inglased olnud Nõukogude lendurite instruktoreiks ka Tallinna märtsipommitamisel.

Harrisel endal õnnestus see tunduvalt paremini. Saksa suurlinnad said liitlaste ränki õhuvägede rünnakuid tunda sadu kordi. Ajalukku lähevad neist tuletornaadosid tekitanud 1943. aasta juuli lõpus Hamburgile ning 1945. aasta veebruaris Dresdenile korraldatud pommiretked.

Kui 27. juuli öösel ründasid 739 lennukit Hamburgi, põhjustasid kontsentreeritud pommilöögid tohutu põlengu, mis varsti muutus tuletornaadoks.

Täielik hävitaja

Ligi 800kraadises kuumuses sulas asfalt, 70 meetrit sekundis puhuv asfalt põrgutuules lendasid taeva poole põlevad autod, laibad, varjendites lämbusid linnalased. Ööga hukkus vähemalt 40 000 elanikku. Purustavaid õhulööke korraldati veel mitmel järgneval päeval.

"Pommitaja" Harris sai pärast sõda Londonisse ausamba, kuid ei saavutanud kuningannalt peeriks loomist nagu teised väejuhid. Kas süütute ohvrite tuhk koputas valitsejate südamele?